

To pouto se jen tak přetrhnout nedá

Opravdu velkolepě se začal Týden zahraničních Čechů v Praze od 28. června do 5. července, organizovaného v rámci jubilejních akcí k 650. výročí založení Univerzity Karlovy pod záštitou ministra zahraničních věcí ČR a rektora Univerzity Karlovy.

Do auly Karolina za zvuků fanfar v tradičních oděvech přišli akademičtí hodnostáři UK a mnozí hosté. Poselstvím prezidenta republiky Týden zahraničních Čechů, kterého se zúčastnilo na dvě stovky krajanů z celého světa, zahájil Ivan Medek.

Odchody a návraty

Mezinárodní koordináční výbor, jenž celou akci organizoval, rozdělil týden do tří ucelených bloků. Prvním bylo sympozium o českém vystěhovalectví, exulantství a vztazích zahraničních Čechů k domovu. Během dvou dnů odznělo snad na dvacet referátů i kratších příspěvků o vlnách odchodů z vlasti v souvislosti s přelomovými událostmi českých dějin, o zjišťování počtu exulantů a emigrantů, o přizpůsobování se v zemi konečného usazení, o kvalitě života a organizování

spolkového života či působení jednotlivců (zejména žen, které se vdaly do zahraničí), ale též o exilové literatuře, komunikaci s domovem i o češtví. Druhý den sympozia vystoupil velvyslanec ČR v USA Alexander Vondra. Jeho slova vyvolala u některých Čechů z USA a Kanady velice negativní reakci, což ovlivnilo atmosféru jednání do závěru sympozia.

Druhým blokem byly panelové debaty. Kdyby si spisovatelé chtěli vymyslet zajímavé lidské osudy, možná by jejich fantazie nebyla tak bezuzdná, jak neuvěřitelné byly příběhy účastníků panelu podnikatelů. S nadhledem a pozitivním přístupem hovořil o životních osudech i možnostech podnikání v ČR Tomáš J. Bafa. Žádné rodinkářství ve firmě, stálou nespokojenost a nezatajování špatných zpráv mimo jiné doporučoval Tomáš G. Gibian z USA, který za války působil v Anglii jako letec a po odchodu do důchodu začal další aktivní činnost. Zajímavý byl osud potomka české šlechty Jana Mladoty ze Švýcarska, Karla Schieka z Velké Británie či Milana Platovského z Chile.

O svých začátcích v cizině hovořili v druhém panelu lékaři.

České spolky v zahraničí

Další částí týdne byla konference o přítomnosti a budoucnosti českých spolků a organizací v zahraničí. Ta se začala v Černinském paláci, sídle Ministerstva zahraničních věcí ČR. Za ostudu a skandál označil poradce vedoucího Kanceláře prezidenta Pavel Tigríd nemožnost pro české občany volit v zahraničí. O obnovení občanství ČR pro Čechy ze Slovenska se nezmínil. Aktivity odboru kulturních a krajanůvých vztahů MZV ČR podrobně rozebral ředitel odboru Jan Lorenz. Potom zástupci českých spolků a organizací v zahraničí

prezentovali činnost krajanůvých komunit, mezi nimi i těch, které mají širší než jenom územní působnost jako např. Společnost pro vědu a umění či Sokol. S uznáním hovořil o práci krajanůvých spolků ministr Jaroslav Šedivý a uvedl též otevřené problémy - volební právo a dvojitá občanství. Následující den konference pokračovala ve Valdštejnském paláci, sídle Senátu. "Byli jsme přesvědčeni, že změníme volební zákon. V Senátu by asi tato změna prošla. Styděl jsem se za argumenty poslanců Sněmovny," uvedl mimo jiné předseda Senátu Petr Pithart. "Senát i nadále zůstává místem, kde budeme chtít zlepšit vztahy s krajanů, ubezpečil přítomné. Za pomoci pro povodněmi zasaženou Moravu poděkoval senátor Milan Špaček, předseda Komise pro krajanů. Uvedl, že v 62

zemích světa působí asi 400 českých krajanůvých organizací a spolků a potvrdil, že mezi prioritními programovými otázkami komise bude důsledné anulování přetrvávající diskriminace v postavení Čechů v zahraničí, mezi nimi i Čechů na Slovensku v otázce dvojího občanství. Konference potom pokračovala v sekcích. Z pochopitelných důvodů

byla největší pozornost soustředěna na sekci legislativní, s hlavními body jednání - výkon

Vážený pane rektore, milí krajané, vážení hosté,

dovolte mi, abych Vás pozdravil, zde na půdě Univerzity Karlovy. při pamětné příležitosti Týdne zahraničních Čechů. Jsem nesmírně potěšen, že k tomuto setkání došlo. I když mi můj zdravotní stav a státnické povinnosti nedovolují být s Vámi, rád bych Vás ujistil o tom, že velmi pozorně sleduji Vaše názory a postoje. Pověřil jsem své spolupracovníky, aby se Vašeho setkání zúčastnili a mohli mě tak podrobně informovat o Vašem jednání.

Je mnohé, co Čechy doma a Čechy v zahraničí spojuje, a doufám, že toto týdenní setkání Čechů z celého světa přinese hodně nových zajímavých poznatků a zkušeností.

Vím dobře, že naši krajané v zahraničí, ať již tam pobývají dočasně či trvale, vykonali mnoho pro svou vlast a často se zasloužili o dobré jméno České republiky ve světě. Rekl jsem to dost jasně ve svém projevu ke krajanům už při své první cestě do USA v únoru roku 1990.

Domnívám se, že Česká republika má před sebou ještě mnohé, co potřebuje ve svém vztahu ke krajanům vykonat. Problémových okruhů je samozřejmě více, ale zejména volební právo

Týden zahraničních Čechů v Praze

volebního práva Čechů v zahraničí, státní občanství, rehabilitace a restituce.

Protože tato problematika je pro Čechy na Slovensku prioritní, věnujeme se jí podrobněji.

Dvoji občanství jak pro koho

Tolikrát deklarovaná zásada vyloučení jednoho občanství, nám opakovaně uváděná jako důvod, proč není možné našim požadavkům vyhovět, platí v České republice už jen teoreticky. Ti Češi z exilu nebo emigrace, kteří využili možnost danou příslušným zákonem a požádali o navrácení českého státního občanství, o něž je připravil totalitní režim, mají nyní dvoji občanství. Jistěže ne všichni. Někteří se o této možnosti nedozvěděli, někteří ji nevyužili. Výjimkou jsou krajané z USA. Těm v znovunabytí českého občanství zabránila tzv. naturalizační dohoda, vloni zrušená. S otázkou občanství je pochopitelně velmi úzce svázána restituce zkonfiskovaného majetku. Bylo zřejmé, že podpora přijetí do NATO, kterou američtí Češi poskytlí České republice, byla ze strany ČR hodnocena příznivě. V argumentaci této skupiny krajanů bylo také zřetelně vidět profesionální práci právníků a výsledky předcházejícího jednání. Také naše předeslá jednání v Senátu ČR, zvláště v jeho Komisi pro krajany a všechny naše předcházející kroky, včetně petic, se ukázaly užitečné. Je tu však několik rozdílů a při vystoupení mnohých oficiálních představitelů

ČR v průběhu konference nebylo možno tyto rozdíly nevidět. Zatímco návrhy legislativních úprav, připravované v senátní Komisi pro krajany se týkají také Čechů na Slovensku, v tzv. věcném záměru zákona o navrácení českého občanství, který připravuje Ministerstvo vnitra ČR, není o Česích ze Slovenska ani zmínka. Na naší veřejně položenou otázku o důvodech takového

přístupu se nám dostalo od Dr. Henycha z MV vyhybavé odpovědi, v osobním rozhovoru jsme se potom dozvěděli, že na řešení příznivé pro nás, nebyla "politická objednávka". Dlužno ovšem také říci, že návrh připravený v Senátu se od naší koncepce dvojitěho občanství liší tím, že se týká jen těch Čechů na Slovensku, původně českých státních občanů, kteří si zvolili občanství SR a neřeší možnost nabytí občanství SR na základě žádosti bez současné ztráty občanství ČR pro ty, kdož si ponechali občanství ČR. Pro senátní návrh je už také zpracována právní expertiza. V rozhovorech se senátory a také s právním expertem možnost řešení v souladu s koncepcí ČSnS nebyla vyloučena. Težko říci, jaký návrh bude nakonec předložen poslancům v parlamentu. Či zvitězi "politická objednávka" řešení pro ty, kteří za totality odesli a vznikne tak padesátitisícová diskriminovaná skupina Čechů, nebo zvitězi spravedlnost a rovnost pro všechny, tedy i pro ty Čechy, jichž se nikdo neptal, zda si přejí zůstat za řekou Moravou.

Pro satelitní vysílání

V sekci kulturní byl přednesen náš požadavek na satelitní vysílání veřejnoprávní ČT I, který podpořilo několik dalších spolků, ale i jednotlivců z různých zemí světa, jimž taktéž chybí přímý kontakt s mateřským jazykem a děním v ČR. V závěrech konference byl Český spolek na Slovensku určen za garanta řešení tohoto problému.

Zástupci Českého spolku na Slovensku při všech jednáních v průběhu celého Týdne zahraničních Čechů udělali všechno pro to, aby

dostatečně důrazně a srozumitelně prezentovali naše požadavky. A nebylo to vždy snadné. Pro velkou část krajanů za mořem ještě stále jakoby existovalo Československo. S údivem zjišťovali, že na Slovensku zůstalo přes 50 tisíc Čechů, jichž se nikdo na mínění neptal. Mnozí se ve svatě prostotě ptali, proč všichni Češi po rozdělení státu ze Slovenska neodešli. Samozřejmě na druhé straně jimi naše problémy

Před zahájením konference v Senátu, nahoře M. Hraňovská vedle pana Řeháka z USA, dole H. Míškufová a D. Takáčsová, za nimi zástupci KOČR J. Bratinková a Z. Sedlář.

chápal a výsledkem byla jednoznačná podpora účastníků konference pro taková legislativní řešení, která by umožnila navrácení českého občanství všem kategoriím krajanů včetně Čechů na Slovensku a výkon volebního práva pro občany ČR i mimo její území.

Pres mnohé rozdíly v postavení českých krajanů komunit ve světě zazněl v Týdnu zahraničních Čechů jejich hlas jednotně. Považují Českou republiku stále za svou vlast, lásece a učte k ní uči i svoje děti, podle svých možnosti jí chtějí pomáhat, šířit její dobré jméno. Na druhé straně očekávají, že pres všechny předsudky minulosti se k nim bude Česká republika chovat jako jejich vlast a že jim dovoli uchovávat pevné pouto k ní.

Helena Míškufová
Dagmar Takáčsová

pro občany České republiky v zahraničí a diskuse o možnosti nabytí dvojitěho občanství, jsou otázkami nejdůležitějšími. Musíme se naučit chápat Čechy a krajany žijící v zahraničí jako integrační součást našeho národa. Měli bychom, jako stát, pro narovnání vztahů se svými spoluobčany udělat více, tak jak se tomu děje např. v Polsku či Maďarsku. V dnešní době, kdy naše republika směle vykročila do Evropské unie, si již nemůžeme dovolit setrvávat v předsudcích.

Rád bych proto využil této příležitosti, abych potvrdil svůj trvalý zájem o všechny osoby českého původu, kdekoliv ve světě. Chci Vás ujistit, že se vynasnažím o to, aby se na Čechy a krajany v zahraničí nezapomnělo, chci usilovat o to, aby naši krajané měli vždy co říci nám zde doma a abychom my zde Vás vnímali jako integrační součást naší historie i současnosti.

Vážení přátelé,

raduji se z toho, že se Týden zahraničních Čechů koná právě v Praze a přeji Vám ve Vašem setkání mnoho úspěchů.

Váš Václav Havel

Účastníkům setkání u příležitosti
Týdne zahraničních Čechů
Univerzita Karlova, Praha